

PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

PRÁVO UŽITNÝCH VZORŮ

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1 (2006)

© Ivo Telec, 2006

2

TEMATICKÝ OBSAH

1. vzorová práva, zásady ochrany, mezinárodní organizace, zdroje práva
2. technické řešení a jeho původce; podnikový užitečný vzor; výluky
3. přihlašovací a další správní řízení

3

1. ČÁST

VŠEOBECNĚ

4

VZOROVÁ PRÁVA

- **Vzor průmyslově využitelné výroby**
např. vzor sériové výroby

1. **vzor užitečný** ✖
(Gebrauchsmuster, utility model)
2. **vzor průmyslový (vkusový)** ☞
(Geschmacksmuster, design)

5

VÝZNAM

- **Účel**
absolutně (*ex lege*) výhradně (monopolně) právně chránit méně významná technická řešení *erga omnes*
- **Pojem**
= **státem udělené** disponibilní monopolní **ochranné** majetkové právo k vytvoření „malý patent“ druhu nehmotného majetku

6

ZÁSADY

1. potencionální ubikvita technického řešení
2. formálnost vzniku práva
3. formálnost ochrany práva
4. dočasnost ochrany práva
5. teritorialita (omezené územní působení) právní ochrany
6. ochrana hospodářské investice
např. do průmyslového vývoje

7

Z DĚJIN

■ Německo

1876 zákon o vzorech a modelech

1877 patentový zákon

1891 zákon o užitných vzorech

■ Československo

1992 zákon o užitných vzorech

8

MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

1. Světová organizace duševního vlastnictví v Ženevě
2. Unie na ochranu průmyslového vlastnictví
3. Mezinárodní unie pro patentovou spolupráci
4. Zvláštní unie podle Štrasburské dohody o mezinárodním patentovém třídění

9

ZDROJE PRÁVA

1. Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, ve znění revizí (č. 64/75 Sb., ve znění pod č. 81/85 Sb.)
2. Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsaná ve Stockholmu dne 14. července 1967 (č. 69/75 Sb., ve znění pod č. 80/85 Sb.)
3. Smlouva o patentové spolupráci (č. 269/91 Sb.)
4. Štrasburská dohoda o mezinárodním patentovém třídění ze dne 24. března 1971 (č. 110/78 Sb.)

10

5. čl. 34/1 LZPS
6. zák. č. 478/92 Sb., o užitných vzorech,
7. vyhl. č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů
8. instr. FÚV čj.: 10/757/1992 z 22. 10. 1002, kterou se stanoví jednotná forma a požadavky na přihlášky užitého vzoru, zveř. v částce 11/92 Věst. FÚV

11

2. ČÁST

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

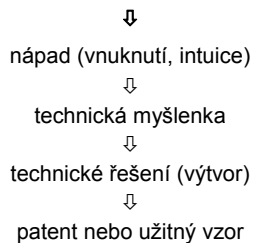
A

JEHO PŮVODCE

12

TECHNICKÁ MYŠLENKA

■ Předobraz

13

TECHNICKÁ ŘEŠENÍ

■ Absolutně chránitelná

1. patentem na vynález
2. užitným vzorem na jiné technické řešení

■ Absolutně nechránitelná

1. nepatentovatelný vynález
2. vzorově nechránitelné řešení

14

PŘEDMĚT

- **Nehmotný technický výtvar: řešení**
např. chemické složení pěny do koupele
 - a. **jedno** technické řešení
 - b. **skupina** technických řešení navzájem spojených tak, že uskutečňují **jedinou** technickou **myšlenku**

15

NÁZEV

- **Zápisný údaj**
- **Věcné (technické) předurčení názvu technickým řešením**
např. Palivo na bázi rostlinných materiálů materiálů
- **Ochrana před nekalou soutěží klamavým názvem užitého vzoru**

16

POJMOVÉ ZNAKY

1. **novost světová absolutní**
X stav techniky = vše, co bylo **zveřejněno** před podáním přihlášky X dobrodiní →
2. **přesah rámce pouhé odborné dovednosti**
např. přesah pouhé záměny materiálu
 - ☛ **výtvar**
 - X „vyšší“ úroveň patentovatelného výsledku vynálezecké činnosti

17

3. **průmyslová využitelnost**

- = opakovaná využitelnost v hospodářské činnosti
např. sériovou výrobou přístroje;
srv. „vzor“ a „užitnost“

18

PŘÍPAD PODNIKOVÉ DOKUMENTACE

*Podniková dokumentace a prospekty jsou na základě
novosti užitého vzoru jen tehdy,
jestliže se o nich prokáže, že byly před prioritou přihlášky
přístupné neomezenému okruhu osob.*

Jakl 183.

19

VÝLUKY ☹

1. objevy, vědecké teorie a matematické metody
2. **pouhé vnější úpravy výrobků**,
✗ **průmyslové vzory**
3. plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní
činnosti
4. **programy počítačů**, ✗ **právo autorské**
pouhé uvedení informace
5. **odrůdy rostlin**, ✗ **právo odrůdové**,
a plemena zvířat
7. **biologické reprodukční materiály**,
✗ **patenty**
8. **způsoby výroby**, ✗ **patenty**,
nebo způsoby pracovní činnosti

20

PODNIKOVÝ UŽITNÝ VZOR

- **Trvalý status podnikového užitého vzoru**
*např. konstrukční řešení konstruktéra
dle pracovního závazku*
- **Dispozitivní legální přechod majetkového
práva na užitého vzor na zaměstnavatele**
↑
- **Vyrozumovací a předávací povinnost
původce vůči zaměstnavateli**
☛ posouzení řešení zaměstnavatelem

21

- **2 měsíce ☹ na uplatnění
zaměstnavatelova práva na vzor vůči
původci (zaměstnanci)**
✗ ☛ **zpětný přechod (recesse)
práva na vzor na původce**
- **Zákonná povinnost mlčenlivosti** obou
stran o řešení v této době ☹

22

- **Právo původce na přiměřenou odměnu**
při zaměstnavatelově uplatnění práva
na vzor € ☺
- **Ukazatelé přiměřenosti odměny:**
 - a. technický a hospodářský význam řešení
 - b. přínos z možného využití nebo jiného
uplatnění
 - c. materiální podíl zaměstnavatele
 - d. rozsah pracovních úkolů (zadání) původce

23

- **Právo původce na dodatečné
vypořádání** € ☺
↑
zjevný nepoměr:
již vyplacená odměna ✗ pozdější přínos
- **Zdaňováno** jako příjem z průmyslového
aj. duševního vlastnictví

24

PŮVODCE

- **Tvůrce technického řešení** = pouze člověk
- ✓ **technické řešitelství vlastní tvorbou**
= **osobní stav** (civilní status) s právním důsledkem
↓
- **Majetkové právo na ochranu řešení užitným vzorem**
 1. původce
 2. právní nástupce, *např. dědic aj. nabyvatel*
 3. namísto původce zaměstnavatel, jestliže uplatnil své právo na podnikový užitný vzor vůči zaměstnanému původci

25

OSOBNOSTNÍ PRÁVO PŮVODCE

- **Právo na původcovství**
 1. právo osobovat si původcovství
 2. právo na označení původcovství
↓
zápis původce v rejstříku užitných vzorů
- **Právo zveřejnit technické řešení**
 - ✗ zaměstnavatel, jestliže uplatnil právo na podnikový užitný vzor vůči zaměstnanému původci

26

SROVNÁNÍ

■ Patent	■ Užitný vzor
1. větší technická hodnota	1. menší technická hodnota
2. větší hospodářský význam	2. menší hospodářský význam
3. delší doba ochrany	3. kratší doba ochrany
4. jistota trvání po věcném průzkumu přihlášky	4. nejistota trvání bez věcného průzkumu přihlášky
5. pomalejší udělení	5. rychlejší zápis
6. dražší	6. levnější
7. složitější udělovací řízení	7. jednodušší zápisné řízení
8. světový rozsah mezinárodní ochrany	8. menší rozsah mezinárodní ochrany
9. lze na výrobní postupy a biologické reprodukční materiály	9. nelze na výrobní postupy a biologické reprodukční materiály

27

- ☛ snadno, rychle, levně
- ☛ méně právně jistě

28

OBCHODY

- Licenční
- Převodní (zcizovací)
- Zástavní
- Leasingové aj.

29

3. ČÁST

PŘIHLAŠOVACÍ
A
DALŠÍ SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

30

DRUHY SPRÁVNÍCH ŘÍZENÍ

- **Správní úřad:** ÚPV; zák. o užit. vz., podpůrně spr. ř.
- **Nesporné**
 1. přihlašovací
 2. změnové
 3. určovací
 4. odnímací na podkladě rozsudku o určení práva na užitný vzor
 5. poplatkové
 6. opravné (rozkladové); předseda ÚPV
- **Sporné**
 1. výmazové

31

PŘIHLAŠOVACÍ ŘÍZENÍ: ZÁPISNÉ PŘEKÁŽKY

- **Absolutní zápisné překážky**
 1. rozpor s obecnými zájmy
 - i. zásady lidskosti
 - ii. zásady veřejné morálky
 - iii. jiné obecné zájmy

32

PŘIHLÁŠKA

- **Význam:**
podáním zahájeno přihlašovací správní řízení
- **Písemná jednotná forma**
- **Úpravy a změny v rámci původního podání**
- **Rozdělení přihlášky** ➤ **vyloučené přihlášky**
- **Právo odložení zápisu max. do 15 měsíců od podání**

33

PRÁVO PŘEDNOSTI

- **Přednost (priorita)**
 - den podání přihlášky;
 - ✗ možná nezávislá **shodná** technická řešení
- **Unijní přednost**
právo přednosti podáním přihlášky v 1 státu
Unie na ochranu průmyslového vlastnictví
s právními důsledky přednosti v každém unijním státu

34

PŘEDUVEŘEJNĚNÍ ⌚

■ Předčasné zveřejnění
technického řešení ☺
6 měs. před podáním přihlášky
➤ není součástí stavu techniky bránící novosti
➤ dobrodiní zápisu ☺ | ■ Předčasné zveřejnění
vynálezu ☹
kdykoli
➤ je součástí stavu techniky bránící novosti
➤ zamítnutí přihlášky ☹ |
|--|---|

35

ZÁPISNÉ ŘÍZENÍ

- **Pouze formální posouzení přihlášky** ☺ ☹
- ✗ **věcný průzkum novosti a úrovně tvůrčí činnosti, srv. udělovací řízení patentové**
- věcné posouzení užitého vzoru až v event. řízení výmazovém ☹

36

VZNIK OCHRANY

- **Právotvorná skutečnost**
 - = veřejnoprávní zápis do rejstříku
 - ☛ **osvědčení** o zápisu
 - ☛ úřední **oznámení** o zápisu ve Věst. ÚPV
 - ☛ úřední **zveřejnění** popisu technického řešení a nároků na ochranu

37

REJSTŘÍK UŽITNÝCH VZORŮ

- **Veřejný seznam** (veřejná kniha) veřejnoprávní povahy
 - obsahem rozhodné údaje o přihláškách a o zapsaných užitečných vzorech
- **Věstník Úřadu průmyslového vlastnictví**

38

ÚČINKY VZORU

- **Vlastníkovo právo na souhlas** (licenci) k využívání a **právo převést** vzor
- **Souhlas** vlastníka k:
 1. výrobě
 2. uvádění do oběhu
 3. upotřebenímpři **hospodářské** činnosti

39

- × **Účinky** užitečného vzoru **nepůsobí** na:
 1. zkoušení při hospodářské činnosti
 2. výrobu nebo upotřebením**mimo hospodářskou činnost**
např. pro osobní potřebu

40

OMEZENÁ DOBA PLATNOSTI

- **4 roky od práva přednosti**
 - na žádost prodlužitelné až 2x vždy o 3 roky
 - = **max. 10 let** od práva přednosti
 - ☛ **zánik ochrany** uplynutím doby
 - + **zánik ochrany** kdykoli písemným **prohlášením** o vzdání se vzoru

41

PRÁVO PŘEDCHOZÍHO UŽIVATELE

- **Povaha** **nepřevoditelné** právo vylučující účinky užitečného vzoru vůči sobě
- **Nezávislý předchozí uživatel**
- **Hmotněprávní nárok na uznání práva**
 - ☛ **dohoda** vlastníka a předchozího uživatele o **uznání práva** předchozího uživatele
 - ☹ ☛ **žaloba na uznání práva**
 - × určovací žaloba s prokázáním naléhavého právního zájmu

42

VZOR UZNÁNÍ PRÁVA PŘEDCHOZÍHO UŽIVATELE

(...),
jako majitel užitého vzoru s názvem ...,
zapsaného pod č. (...) v rejstříku užiténých vzorů,
vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví,
uznávám právo (...),
jako předchozího uživatele technického řešení,
které je chráněno tímto užiténým vzorem.

43

ZMĚNA PATENTOVÉ PŘIHLÁŠKY NA VZOROVOU

- Možný souběh patentu a užiténého vzoru na stejné technické řešení
- Možné odbočení z patentového řízení na užiténě vzorové, *např. při hrozbě zamítnutí vynálezu k patentování, kupř. u vlastního předuvedení vynálezu*
 - ☛ přiznání data podání

44

SPRÁVNÍ ROZHODNUTÍ

- Prvostupňové rozhodnutí ÚPV
- Druhostupňové rozkladové rozhodnutí předsedy ÚPV (opravné)

45

SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ

- Žaloba ve správním soudnictví k MS v Praze proti rozkladovému rozhodnutí předsedy ÚPV v Praze

- Kasační stížnost k NSS v Brně

46

OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV

- Ústavní stížnost k ÚS v Brně
- ↓
- Stížnost k ESLP ve Štrasburku

47

PŘEDVÍDATELNOST ROZHODOVÁNÍ

- Úřední zveřejňování rozhodnutí
Věstník ÚPV: pouze rozhodnutí zásadní povahy
- Soukromé sbírky (*Jakl*)

48

URČOVACÍ ŘÍZENÍ

- **Předmět**
určení, zda určité technické řešení **spadá**
do **rozsahu** technického řešení chráněného
určitým užitným vzorem
odborné správní uvážení
↓
- **Správní rozhodnutí ÚPV**
× **určovací žaloba soudu**, komu přísluší **právo**
na ochranu užitným vzorem při prokázání
naléhavého právního zájmu na takovém
soudním určení

49

VÝMAZ

- **Druhy**
 - a. úplný ↗ smyšlenka, že nebyl zapsán
 - b. částečný
 - i. v době platnosti ochrany
 - ii. po zániku ochrany
- **Navrhovatel**
 - a. kdokoli v době platnosti
 - b. právní zámec po zániku

50

VÝMAZOVÉ ŘÍZENÍ

- **Písemný návrh na výmaz**
výmazový důvod (věcné odůvodnění)
a důkazy
- **Taxativní výmazové důvody**
 1. nezpůsobilost k ochraně
 2. přednost staršího práva patentového
nebo užitné vzorového
 3. předmět nad rámec původní přihlášky

51

- **Právo majitele vyjádřit se**
 - ⇒ nevyjádření ↗ výmaz
 - ⇒ vyjádření ↗ rozhodnutí o návrhu
- **Správní poplatek za výmazové řízení**
poplatníkem, kdo neměl úspěch v řízení

52

SPRÁVNÍ POPLATKY

- ✓ Přijetí přihlášky užitného vzoru **1 000 Kč**
- ✓ Přijetí žádosti o určení, zda technické
řešení spadá do rozsahu zapsaného
užitného vzoru **5 000 Kč**
- ✓ Přijetí návrh na výmaz **2 000 Kč**
- ✓ Přijetí žádosti o každé prodloužení
platnosti zápisu **6 000 Kč**

z. č. 634/04 Sb. o spr. popl.

53

ODNĚTÍ VZOROVÉ OCHRANY

- **Na návrh** dle soudu oprávněného
původce nebo právního nástupce
 - ↗ rozhodnutí soudu o nepřislušení práva
původci nebo právnímu nástupci

54

LITERATURA

Horáček/Čada/Hajn, Práva k průmyslovému vlastnictví.
Praha 2005.

Jakl, Právní úprava vynálezů a užitných vzorů.
Praha 2004.

Jakl, Souběžná ochrana patentem a užitným vzorem.
Průmyslové vlastnictví, 1996/9/10.

Jenerál, Užité vzory. Praha 2002.⁴

Užitné vzory v Evropě. Praha 1991/1.

Ježek, Patentový zákon a zákon o užitných vzorech.
Praha 1998.

Netušil et al., Sporná řízení před Úřadem
průmyslového vlastnictví. Praha 2000.²

55

JUDIKATURA

Jakl, Sbírka správních rozhodnutí ve věcech
průmyslových práv. Praha 1998/II².

56

57

Foto:

Nevězí, Čechy, Česko 2006
Libavá, Morava, Česko 2006
Gíza, Egypt 2005

58